

Táborský nález

Jiří Chvojka

Koncem roku 2001 rozvířila pozornost veřejnosti zpráva o velkém nálezu historicky cenných mincí v Táboře. Při rekonstrukci domu č. 308 ve Svatošově ulici byly ve sklepě objeveny dvě zakopané nádoby s mincemi. První nádoba jich obsahovala 1430, druhá 2529. Celkem se tedy jednalo o 3959 mincí. Archeolog Rudolf Krajčic zjistil, že mince s největší pravděpodobností patřily zámožnému měšťanovi Mikuláši Vlaskému ze Sionu, který byl po řadu let členem městské rady. Jeho život nepochybně ukončil požár, který v roce 1525 poničil čtvrt, v níž dům stál.¹ Svůj majetek rozmnožoval do poslední chvíle. Nejmladší datovaná mince nese letopočet 1524.

Složení nálezu:

České země:

ČECHY, Karel IV. (1346–78), pražský groš (4).

Václav IV. (1378–1419), pražský groš (24).

Jiří z Poděbrad (1458–71), pražský groš (43), kruhový peníz bez čtyřrázu (3).

Vladislav II. Jagellonský (1471–1516), pražský groš (2423), padělek pražského groše (6), bílý peníz oboustranný (104), bílý peníz jednostranný (930), padělek téže mince.

Ludvík Jagellonský (1516–26), bílý peníz (330), padělek téže mince (4).

Kladsko, Oldřich z Hardeku (1501–25), bílý peníz bez letopočtu.

MORAVA, Jihlava, kruhový peníz bez čtyřrázu (2).

Znojmo, kruhový peníz bez čtyřrázu (2).

SLEZSKO, Lehnice-Břeh, Fridrich II. (1488–1547), groš bez letopočtu (2),

Münsterberg, Karel I. (1499–1536), groš 1519 (1).

Svídnice, půlgroš 1522 s titulem Ludvíka Jagellonského (1).

Vratislav – biskupství, Jan V. Thurzo (1506–20), groš 1508 (1).

HORNÍ LUŽICE, Zhořelec, městský peníz s českým lvem (1).

Rakouské země:

DOLNÍ RAKOUSY, Fridrich III. (1440–93), grossetl 1471 (1).

SALZBURG – arcibiskupství, Leonhard Keutschach (1495–1519), feník 1517 (1).

TYROLY, Zikmund (1439–96), krejcar bez letopočtu (4).

Maxmilián I. (1496–1519), šestikrejcar bez letopočtu (1), krejcar bez letopočtu (3).

GÖRZ (Gorice) – hrabství, Leonard (1462–1500), krejcar bez letopočtu (1).

¹ KUBÁK, Jaroslav: *Topografie města Českých Budějovic 1540–1800*, České Budějovice 1973.

Německé státy:

BAMBERG – biskupství, **Anton von Rotenhan** (1431–59), fenik bez letopočtu (1).

BRANDENBURG, **Jáchym a Albrecht** (1499–1513), groš 1508 (1).

BRAUNSCHWEIG-HERZBERG, **Albrecht III.** (1427–86), groš bez letopočtu (1).

DIEPHOLZ, **Konrád VIII.** (1493–1514), fenik bez letopočtu (1).

FALC-NEUBURG, **Otto Jindřich a Filip** (1508–1548), batzen 1521 (1).

HESSEN-KASSEL, **Ludvík III.** (1458–1471), štítový groš (2).

ISNY – město, batzen 1508 (1).

MANSFELD, **Gunther III., Gebhart VI. a Volrath II.**, groš bez letopočtu (1).

NORIMBERK – město, půšilink bez letopočtu (1).

PASOV – biskupství, **Arnošt Bavorský** (1517–40), batzen 1519 (1).

NORDLINGEN – město, fenik 1518 (1).

SASKO-MÍŠEŇ,

Fridrich II. (1428–64), štítový groš (1), židovský groš (1), mečový groš (9).

Fridrich II. a Markéta (1456–64), mečový groš (9), z toho 1 s kontramarkou Erfurtu.

Vilém III. (1445–82), routový groš (3), z toho 1 s kontramarkou Erfurtu.

Arnošt a Albrecht (1464–65), mečový groš (3).

Arnošt, Albrecht a Vilém III. (1465–82) groš s roky 1465 (5), 1466 (5), 1467 (3).

Fridrich III., Albrecht a Jan (1486–1500), mečový půlgroš bez letopočtu (1).

SASKO-MÍŠEŇ, mečový groš blíže neurčený z let 1457–64 (2).

ULM, ÜBERLINGEN A RAVENSBURG, plappart 1501 (1).

Ostatní státy:

POLSKO, **Kazimír IV.** (1447–92), půlgroš bez letopočtu (1).

Alexandr (1501–06), půlgroš bez letopočtu (1).

UHRY, **Matyáš Korvín** (1458–90) groš bez letopočtu značka K-K (1), denár bez letopočtu (1).

Ludvík II. Jagellonský (1516–26), denár 1522 značka L-K (1), 1524 značka C-S, L-R (1).

Z celkového počtu 3959 mincí bylo 3876 českých ražeb, což znamená téměř 98% nálezu. Jeho těžiště tvořily české stříbrné mince našich obou Jagellonců. Vladislavovy ražby zde reprezentovaly pražské groše a bílé peníze, Ludvíkovy pouze bílé peníze. Absence poměrně vzácných Ludvíkových pražských grošů není příliš překvapivá. Více překvapí nepřítomnost nejdrobnějších mincí, tzv. černých peněz. Zdá se, že původní majitel mincí o ně neměl zájem, nestrádal je. Mikuláš Vlaský ze Sionu byl pověřen dozorem nad místními trhy, přicházel tedy s mincemi běžně do styku a o jakosti černých peněz si jistě iluze nedělal. O tom, že se v mincích vyznal, svědčí i fakt, že své peníze nejen ukládal, ale i třídil. Pražské groše jsou bez rozdílu panovníka zastoupeny v obou nádobách, cizí mince (s výjimkou míšeňských grošů) jsou pouze v jedné nádobě a v ní jsou uloženy také všechny drobné mince Vladislava II. i Ludvíka Jagellonského.

Celkových 3959 minci vyvolává dojem velkého bohatství, je však třeba mít na paměti, že v nálezů bylo hodně přes tisíc drobných minci, kdežto toлары nebyly zastoupeny vůbec. Přepočteme-li celý nález na pražské groše, dostaneme se zhruba ke 46 kopám. Za tuto cenu bylo možné v tehdejších Budějovicích pořídit jeden skromný dům v některé z okrajových ulic. Dům, v němž byl pojednáván nález odkryt, byl před požárem v r. 1525 oceněn na 172 kop.²

Táborský nález je možné zhlédnout v Husitském muzeu v Táboře. Dočkal se i monografického zpracování.³ Na stránkách tohoto časopisu už byly publikovány nové poznatky týkající se Vladislavových pražských grošů.⁴ Táborský nález však přinesl také nové poznatky o bílých penězích Vladislava II. a Ludvíka Jagellonského. Také s nimi budou čtenáři Numismatických listů seznámeni.

•••••

Jiří CHVOJKA, The Tábor hoard

A large hoard of historically valuable coins was found in Tábor in 2001. Two buried vessels with coins have been discovered in one of the cellars of the reconstructed house no. 308, the Svatošova St. The first one contained 1,430 coins and the other one 2,529 coins. It was 3,959 coins together. According to the information offered by an archaeologist R. Krajíc, the coins could belong with the high probability to a wealthy nobleman named Nicholas Vlasky of Sion, the long-term member of the city council. He probably died during the great fire in 1525, which damaged his quarter. He has been enlarging his cash until the very last moment. The latest coin is dated back to 1524.

Some 3,876 coins of the whole hoard were of the Bohemian origin, i. e. 98% in total, mainly represented by silver Bohemian coins of both Jagiellonian rulers. Prague *grossi* and white coins belong to Vladislav. Only white coins were struck under Louis Jagiellon. Absence of relatively rare Prague *grossi* struck under Louis is not surprising. Which is more surprising is absence of the small change, the so-called black coins. They seemed not to be in focus of the original owner. Nicholas Vlasky of Sion has been appointed an inspector of local trade activities, he was in touch with coins daily, so he had no illusions about the quality of the black coins. There is a proof of his perfect knowledge – he did not only collected the coins, but he also classified them. The Prague *grossi* – not regarding the ruler – were in both vessels, but foreign coins (with exception for the Meissen *grossi*) and all small change of Vladislav II and Louis Jagiellon were exclusively found in one vessel only.

These 3,959 coins could evoke a significant richness, but it is necessary to have in mind, that more than 1,000 coins were represented by small change; no thalers have been detected. If the whole hoard is counted in Prague *grossi*, the final sum is about 46 three-scores. A very modest house in the periphery of České Budějovice (Budweis) could be bought for this money. The house covering the place, where the hoard had been discovered, was estimated at 172 three-scores of silver before the fire in 1525.

English by V. Novák

•••••

² Podle údajů Rudolfa Krajíce.

³ KRAJÍC, Rudolf – CHVOJKA Jiří: *Táborský poklad*, Tábor 2007.

⁴ CHVOJKA, Jiří: *K pražským grošům Vladislava II. Jagellonského*, Num. listy 59, 2004, s. 10–15; TÝŽ: *K pražským grošům Vladislava II. Jagellonského II. část*, Num. listy 61, 2006, s. 57–63; TÝŽ: *K pražským grošům Vladislava II. Jagellonského III. část – poznámky k metrologii*, Num. listy 62, 2007, s. 28–32.